

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. VIII. Ostenditur ex verbis aliorum Doctorum, quos citat Dominus de Marca, non probari vim legis à promulgatione pendere, sed potiùs contrarium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

Et quot requirantur ad hoc quod lex habeat vim obligativam in se, sive in communi, & dico, quod multa . . . . 4. quod per inferiores sit suscepta; & approbata dist. 4. in istis §. leges . . . . etsi opponatur, quod hoc sit absurdum, quia potestas condentis legem penderet à subditorum arbitrio. Dico primo hoc non esse inconveniens in Principe seculari, idest Imperatore; quia, ut recitat, & sequi videtur Archidiaconus dist. 3. lex. Quidam, ut Landulphus dicitur, dicunt populum posse auferre Imperatori auctoritatem, quam in eum transfulerunt; juxta §. sed quod Principi insit. de Jur. natur. sicut iudex qui delegavit. (Ecce quomodo Sylvester suffragatur opinioni Marcæ, in eo, quod lib. 2. cap. 2. docet non solum auctoritatem Regiam manare à Deo, sed etiam specialiter singulis Regibus à Deo immediatè conferri,) SED OMNES ECCLESIAE NON POSSUNT AUFERRE AUCTORITATEM A PAPA, QUIA EAM HABET A DOMINO. Vide si vis Archiepiscopum 3. par. tit. 18. cap. unic. col. 3. (S. Antoninum Archiepiscopum Florentinum intelligit, à cujus auctoritate possemus novum accersere argumentum.) Esto tamen quod illud sit inconveniens in Imperatore, sicut in Papa: Dico quod hoc non sequitur, quia potest Princeps deputare Executorem compellentem ad observantiam legis: quo casu necessaria erit susceptio legis subditis compulsis. (Vide an Sylvester cum Marca doceat nihil obtrudendum esse fidelibus, quod eos offendere aliquo pacto possit:) & dato quod compelli non possint; adhuc non sequitur illud inconveniens: quia eo casu, quo Princeps vult compellere, sed nequit, non receptio non impedit vim legis, cum eo modo eam impediatur, quo consuetudo tollit, scilicet quia Princeps scit, & tolerat. Non ergo defectus acceptationis, sed Principis consensus robur legis justæ suspendit.

C A P U T V I I I.

Ostenditur ex verbis aliorum Doctorum, quos citat Dominus de Marca non probari vim legis à promulgatione pendere, sed potiùs contrarium.

1. **C**itantur adhuc duo magni nominis Theologi ad probandam necessitatem acceptationis, ut leges obligent: scilicet Joannes Gerson, & Joannes Major; sed licet illi, sicut & Nicolaus Cusanus, quem alibi allegat, & nos cap. sequen-

sequenti, eo tempore scripserint, quo summi Pontifices, seu legitimi, seu falsi, Galliam insolitis oneribus ferè oppreterant, tempore scilicet schismatis inter Pontifices Romæ, & Avenione sedentes, aut tempore bellorum, idèdque vehementius inculaverint abusus autoritatis Pontificiæ contra sanctam, & priscam Canonum disciplinam, nusquam tamen non meminerunt legitimæ Vicariorum Christi potestatis, & debitæ ab omnibus fidelibus erga sanctam Sedem non solum venerationis, sed etiam obedientiæ.

2. Joannes Gerson in tractatu de vita spiritali lect. 4. quæ signanter citatur à Marca hæc habet corollario primo. *Nulla transgressio legis naturalis, aut humane, ut naturalis est, vel humane, est de facto peccatum mortale*: Sed hæc doctrina nihil iuvat ad stabiliendam necessitatem acceptationis; Distinguit enim tantummodo; Theologorum Scholasticorum more, duas, ut ipsi loquuntur, formalitates in eadem lege, prima quod dicitur à ratione naturali, vel constituta sit ab hominibus. Secunda quod à Deo sit posita, vel firmata; Et ab hac secunda, non autem à prima putat habere quod obliget sub pœna peccati mortalis; sed in omni lege iusta reperitur utraque illa ratio, seu formalitas. Hæc Gersonis mens manifestè patet ex probatione, quam adducit, scilicet, *quia lex naturalis, & humane, ut tales sunt, non possunt attingere ad cognitionem eternitatis in pœna, vel premio*; Non ergo feruntur ad finem talem supernaturalem.

3. Corollar. 4. concludit in hunc modum: *Et ita quantum lex aliqua habet admixtum de lege Divina præceptiva, tantum, & non amplius est eius transgressio mortaliter vitiosa*. Et corollar. 7. *Nulla lex appellanda est, neque ferenda tanquam necessaria ad salutem eternam, qua non est de jure Divino in aliquo quatuor graduum, quos lectio præcedens exposuit*. Hæc doctrina prima specie videtur ab omni peccato mortali eximere violationem cujuscumque legis humanæ, nisi sit etiam lex Divina. Verum contraria mens apertè significatur in Corollario 6. cum de præcepto abstinendi ab operibus servilibus, & sacrosanctum Missæ sacrificium audiendi, sic loquitur Gersonius: *Quod si peccat quis mortaliter transgrediendo limitationem istam Ecclesiæ, hoc non est propriè ex hoc quod Ecclesiæ sic præcipit; sed quia sic limitat expediebat pro communitate*: Et iam homo sit contemptor Divini præcepti (huc usque soli Divinæ legi vim obligandi tribuere videtur: sed

Præ-

Prælatorum auctoritatem statim asserit) & suorum superiorum, quibus spontè se submisit, aut submittere debuit pro utilitate sui, & Communitatis, cuius est pars.

4. Sed in lect. 2. ad quam remittit in Corollario 7. omnem aufert dubitandi occasionem. Distinguit enim quatuor gradus legis ad Divinam legem pertinentis, ad quorum aliquem præcipuè 3. vel 4. evidentissimè reducitur quæcunque lex, manifestam non continens injustitiam; Dicamus, quod illa lex est pertinens solum ad Divinam, qua licet deduci non possit à veritatibus solis Divinis, deducitur tamen ex eisdem coassumptis aliquibus veris probabilibus, qua piè, & rationabiliter negari non possunt. . . . In 3. gradu sunt leges, qua ad sui deductionem per leges Divinas requirunt propositiones dubias, qua tamen plus incitant, & edificant ad devotionem, quam opposita, aut quas tutius est concedere, quam negare. Exempla multa, & quotidiana sunt in Canonibus summorum Pontificum, & Decretalibus. Illi quippè Canones, aut Epistola Decretales innuntur legibus Divinis, utpotè talibus universalibus; Qui vos audit, me audit: obedite Præpositis vestris; qua dicunt, facite, & similibus. Sed subsumendo pro minori propositione, aut in consequentia coassumuntur sapientius propositiones, qua non sunt de lege Divina, aut qua dubie sunt, aut non profus certa, quod proficiunt observantibus. Tamen in multis tutius est eas concedere, nec pertinaciter impugnare, &c. Postremus gradus continet leges, qua ex legibus Divinis non plus deduci possunt, aut minus quam opposita. Quæ lex amabo, si iusta sit, non pertinebit ad legem Divinam aliquo ex istis modis.

5. Sed progreditur ulteriùs Gerson, nam Corollar. 8. lect. 4. docet in dubio iudicandum esse pro lege; Verba inferiùs exscribemus. Demonstrabimus etiam alibi quomodò summi Pontificis auctoritatem defendat, & hæreseos arguat illius impugnatores, ut hinc pateat Gersonium, dum auctoritati summi Pontificis aliquid videtur detrahere, ad abusus suo tempore frequentes respicere. Diutiùs spe nostra, inquit hujusce tractatus lect. 3. tenuit nos sermo de hac potestate summi Pontificis, quoniam tempestas præsens ad hoc impulit, pro qua magis necesse est, potestatem hanc ad clarum dignoscere, atque discernere, quam olim antea præsertim ad videndum subtractionis factæ justificandæ, vel cassandæ rationem, præsuppositis eis, qua facta sunt. De subtractione loquitur à Benedicto XIII. Pontifice Avenionensi, cui paruerunt Galli tempore schismatis, de quo alibi fusiùs.

L

6. Joan-

6. Joannes Major post Gersonium scripsit, & se Universitatis Parisiensis sententiam sequi professus est, in 4. sent. dist. 15. quæst. 4. qui locus citatur à Marca. Ad Gersonis sententiam interpretandus est, ut scilicet non obligent leges ad legem Divinam nullo modo pertinentes, idest injustæ, vel justæ de causa recusatæ. Puderet ni fallor Doctores celeberrimæ Facultatis Theologiæ Parisiensis affirmare leges etiam justas posse repudiari, quamvis renitente Principe, ac sine justa causa. Contrarium suadent eorum Decreta alibi referenda.

7. Denique Joannes Driedo Professor Lovaniensis lib. 1. de libert. Christiana cap. 9. docum. 2. citatus à Marca, docet, quidem legem in foro conscientiæ non habere vim obligandi. *Quando non est moribus utentium recepta, sed supponit tacitum consensum Principis metuentis turbationem Reipublicæ. Tum enim, inquit, lex illa non expedit Reipublicæ sic disposita, cum plus damni, & turbationis, quam boni inde sequeretur. Neque enim posset lex illa moribus utentium confirmari, dum Princeps non posset absque turbatione Reipublicæ punire illius legis transgressores, populo legem illam non acceptante.* Dispositio tamen Reipublicæ prædicta vix culpa vacaret, si lex omnino justa esset.

8. Cæterùm auctoritatem superiorum, & eis parendi obligationem, dum nihil præcipiant legi Divinæ contrarium, in illo ipso loco validissimè defendit: *Ex his, inquit, manifestum est, falsam esse doctrinam eorum, qui dicunt Ecclesia Prælatos, superioresq; Potestates non plus facere posse imperando, quam faciunt Magistri, aut Doctores Dei legem, seu præcepta docentes, & Prælatos nihil aliud posse facere, quam faciunt Medici, qui egrotis intiment, quis cibis mortiferus sit corpori, quis salutaris. . . . Nam & sunt alia innumera sacra Scripturis testimonia, ex quibus liquidum est Prælatorum & superiorum Potestatum officia esse non solum docere, aut intimare quid Deus jubeat, sed & imperare, dirigere, & coercere populum. Deinde, & scire oportet supradictas scripturas à sanctis Patribus sic intellectas esse, ut ex illis sequatur etiam nos oportere OBEDIRE IN HIS, QUÆ NON SVNT SECUNDVM SE PRÆCEPTA LEGE DIVINA, quemadmodum latius declarabitur infra, & in solutionibus argumentorum.*

9. Testimonia Innocentii I. & Gelasii, quæ profert præfatus Dominus de Marca loco citato cap. 8. in alienum sensum

sum ab eo detorquentur. Cum enim Innocentius Epist. 18. quæ est ad Alexandrum Episcopum Antiochensem quædam decrevisset circa jus Metropolitanum, & de rejectione Clericorum Ariarum, scribit, ut hæc Decreta mittantur ad cæteros Episcopos, ut ab omnibus unanimiter observentur. Quæ in re non illorum arbitrio permittit, ut vel acceptentur, vel repudientur, sed providet tantum ut ab eis non ignorentur, quod sufficere putat, ut communi consensu ab omnibus executioni demandentur. Et licet hanc significationem in Synodo fieri cupiat, satis tamen esse insinuat, si ad Episcopos pervenerit; *Gravitas itaque tua, inquit, hæc ad notitiam Coepiscoporum, vel per Synodum, si potest, vel per harum recitationem faciat pervenire, ut ea, quæ ipse tam necessario percontatus es, & nos tam elimate respondimus, communi omnium consensu, studioque serventur.* Gelasius autem dicit Constituta Conciliorum universalium fieri ex assensu universalis Ecclesiæ; non autem statuta Conciliorum ab assensu universalis Ecclesiæ pendere, ut vim habeant obligandi; ac in hoc magnam Apostolicæ Sedis autoritatis partem collocat, quod Synodorum Decreta confirmet, exequatur, & observari faciat. *Considimus, quod nullus jam veraciter Christianus ignoret aniuscujusque Synodi Constitutum, quod universalis Ecclesiæ probavit assensu, non aliquam magis exequi Sedem præ cæteris oportere, quam primam, QUÆ, ET VNAMQVAMQUE SYNODVM SVA AVTORITATE CONFIRMAT, & continuata moderatione custodit, pro suo scilicet Principatu.*

10. Ex eo quod Anastasius Bibliothecarius non omnes ubique Canones vigere affirmat ad marginem 6. Canonis septimæ Synodi, ubi mentio habetur cujusdam Canonis Trullani, nequit Marca inferre, necessariam esse acceptationem, ut lex vi sua polleat, cum à quampulurimis aliis causis procedat hæc inobservatio, præsertim ex tacito summi Pontificis consensu.

11. Non magis urgent verba Diurni Romani ab eodem Marca relata, quibus pollicebatur olim Pontifex se servaturum omnia Decreta Canonica Prædecessorum Apostolicorum Pontificum quæcumque ipsi Synodaliter statuerint, & probata erant. Nec enim hæc voce probata significatur necessitas consensus subditorum, ad hoc ut superiorum legibus teneantur, sed designantur Constitutiones desuetudine, vel contrariis Constitutionibus, aliave

84 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
legitima ratione non abrogatæ: Quod ex verbis sequentibus
colligitur, sicut ab eis (Pontificibus) statuta sunt, in sui vigoris
stabilitate custodire.

12. Denique verba illa Philippi II. Francorum Regis à
Marca loco citato exscripta. *Ecclesia non recipit quamplures Canones,
qui per desuetudinem abierunt, vel ab initio non fuere recepti* intelligi debent
de Canonibus ab Ecclesia Romana non receptis v. g. Trulla-
nis, vel cum consensu expresso, aut tacito summorum Pon-
tificum in usum non redactis. Nec enim illud Philippi testi-
monium, aut alia supra relata definiunt posse subditos, su-
periorum, iustas suas leges acceptari, & observari conten-
dentium, voluntati, sine peccati reatu obistere.

C A P U T IX.

*Utrum legi parendum sit, dum dubia est ejus justitia, aut
non evidens eius recusandæ ratio.*

1. **V**erendum non est, ne universa Ecclesia, vel etiam
summus Pontifex, aliquid præcipiat legi Divinæ,
aut naturali contrarium; sed neque de quo dubium sit, an
adversetur, nec ne? Undè non de hujusmodi dubio hic insti-
tuitur quæstio, quæ certè non tam facile solveretur. Vide-
tur enim ex una parte, quod quemadmodum Deo obedi-
endum est magis quàm hominibus, si apertè contraria præci-
pian, ut qui hunc ordinem invertat, culpæ, ac pænæ reus
sit; Ita etiam cùm periculum est, ne in adimplendo homi-
nis præcepto subditus Divina mandata transgrediatur, hujus-
modi mandatum prætermittendum sit, quia hoc ipso quod
quis se peccandi periculo committit (committit autem quis-
quis id agit, quod dubitet, an Deo displiceat) in peccatum
incurrit. Aliunde tamen S. Augustinus relatus Canone: *Quid
culpatur* 23. quæstione 1. supponit posse (nescio an non etiam
debere) superiori præcipienti obtemperari, non modò si cer-
tum sit, id, quod præcipitur Deo non displicere, sed et si
displicere certum non sit. Docet enim posse militem bellare
jubente Principe, in quo proximi fortunæ, ac vita ipsa im-
peti-